

Nærings- og fiskeridepartementet

Innspill til meldingen - maritim stortingsmelding

Vi deltok den 20 januar på et innspillsmøtet i Kristiansand sammen med representanter fra Nærings- og fiskeridepartementet. Våre innspill er som følger:

1. Avklare forutsetninger og bruk av arealer, samtidig som brukerne får klart definerte områder/arealer stilt til rådighet. Herunder kystnære landområder, innaskjærs og havområder. Alle typer næringsinteresser må tilgodesees og balanseres i forhold til økonomiske og miljømessige forhold.
2. Forutsigbare og klare krav til strengere utslippskrav som tvinger næringer som er avhengige av havet til å utvikle løsninger som er bærekraftige.
3. Legge til rette for at leverandørindustri og underleverandører til maritim og sjøbaserte næringer får incentiver som gjør det mulig å drive inkrementell innovasjon. Med dette mener vi tydelig fokus på innovasjon og forbedring av eksisterende prosesser i hele verdikjeden, særlig knyttet til digitalisering, autonome anlegg og integrert planlegging.

I og med at vårt utgangspunkt er å forbedre oppdrettsnæringen har vi følgende synspunkter på den ensidige satsingen på utviklingskonsesjoner med høy innovasjonshøyde og sammenfallende betydelig investeringsnivå.

Vi er av den oppfatning at skal myndighetene og næringens visjon om å øke produksjonsvolumene med 5 gangen innen 2050 (5 mill tonn) så kan man ikke vente på at land og offshorebaserte anlegg har fått en modenhet og teknisk utforming som er i stand til på en økonomisk bærekraftig måte kan håndtrere et slik volumløft.

Hvordan løse miljøproblemer samtidig som man øker produksjonsvolumene i oppdrettsnæringen.

Innovasjon og teknologiutvikling er i hovedsak kanalisert i næringen i form av utviklingskonsesjoner. De fleste av disse er svært kostbare og optimale løsninger ser ut til å ligge lang inn i fremtiden.

Vi er 2 noviser i bransjen som etter å ha sett på de fleste søknadene om utviklingskonsesjoner undrer oss over hvorfor det ikke er mer fokus på å utvide innaskjærs arealer som egner seg for oppdrett.

Vår forståelse er at eksisterende merder er overlegne alternativene på land og utaskjærs i forhold til avkastning på investert kapital. Det samme gjelder flere andre parametere som er viktige for fiskens velferd og utvikling.

Arealet innaskjærs har i dag 3.684 merder fordelt på 837 unike lokaliteter i følge Fiskeridirektoratets innrapporterte data pr. 21.02.2019. Trafikklysordningen eller egentlig miljøavtrykket til dagens merder fører til at vi ikke kan utnytte tilgjengelig areal optimalt.

Vi tror myndigheter og næringen bør fokusere på å utvikle løsninger som gjør at man kan forbedre dagens merder slik at de løser dagens og fremtidens utfordringer.

Dette kan eksemplifiseres ved å lage merder som reduserer lus- og algeproblemene. Legge til rette for skånsom trenging av fisk ved måling, behandling og slakt. Tilføre merden oksygen, lys og effektiv fôring.

I forhold til miljøavtrykk bør man sørge for oppsamling av slam samtidig som man reduserer utslipp av mikroplast og kobber.

Ved å løse miljøproblemene og gjøre slam til en verdifull ressurs vil det være sannsynlig at nye konsesjonsområder kan åpnes samt at faren for nedstenging av eksisterende reduseres.

Dette fordrer at miljøgifter og slam kan håndteres i merden. Det må utvikles logistikk-løsninger og teknologi for håndtering av disse volumenen. I dag er det flere løsninger under utvikling og vi vurderer det som et tidsspørsmål før også avfall fra sjømatnæringen får en kommersiell anvendelse.

I sum bør initiativ og innovasjon som tar tak i årsakene til fiskedød og miljøproblemer prioriteres fremfor luftslott langt til havs og båndlegging av kystnære arealer på land.

Det er derfor svært oppløftende å se at vi ikke er alene om å se at kreativitet og innovasjonsinnsats kanaliseres i feil retning. Etter å ha lest Irja Vormedal, Karoline H.Flåm, Marie Lie larsen fra Fritjof Nansens Institutt sitt debattinnlegg i DN den 18

oktober ser vi at det er flere som er kritiske til hvordan vi som nasjon kanalisere vår innsats for å løfte næringen videre. Dagens Næringslivs hadde samme dag en artikkel som kommenterte de samme forskernes upubliserte rapport med krigstypene «Forskere slår alarm om nye miljøkrav for laksenæringen».

Vi vil unnlate å kommentere overskriftene i rapporten som helt sikkert medfører riktighet. At behandling av laksen er «helt forferdelig for laksen» og at havbruk til havs er «kostbare luftslott» kan vi også si oss enige i. At løsningen på de fleste problemene er å «flytte anlegg vekk fra områder der det er lite strøm og varmt vann» er etter vår mening ikke bærekraftig i forhold til å skaffe arealer nok til å øke produksjonsvolumene. Akademia, myndigheter og bransje er omforent om at produksjonsvolumene skal femdobles. Visjonen er at den marine næringen skal dobles frem mot 2030, og femdobles innen 2050, sier administrerende direktør i Sjømat Norge, Geir Ove Ystmark.

Dette er etter vår mening ikke mulig med mindre dagens merder og rødmerkede arealer kan friskmeldes og produsere på en bærekraftig måte. Dagens utfordringer med rødlistede områder gjør volumvekst vanskelig. Ønsket volumvekst kan enten løses ved å gå utaskjærs, på land eller ved å løse dagens utfordringer med miljøgifter, slam, lus, rømming og fiskedødelighet.

Alternativene utaskjærs og på land krever langvarig og kostbar utvikling før de kan bli konkurransedyktige i forhold til dagens løsninger. De løser heller ikke de utfordringene bransjen har i dag på eksisterende anlegg.

Vi tror myndigheter og næringen bør fokusere på å utvikle løsninger som gjør at man kan forbedre dagens merder slik at de løser dagens utfordringer og møter fremtidens krav.

Dette kan eksemplifiseres ved blant annet å senke merdene ned under lus/alge beltet. Snorkelmerden og resultatene utprøvingen av denne viser en redusasjon i lusepåslagt på 75 %. Dette er en god start men løser ikke alle problemområder og skaper økte håndteringskostnader. Det må i tillegg legges til rette for skånsom trenging av fisk ved måling, behandling og slakt. Det bør også være mulig å tilføre oksygen, lys og legge til rette for mer ressurseffektiv fôring.

I forhold til miljøavtrykk må man sørge for oppsamling av slam samtidig som man reduserer utslipp av mikroplast og kobber.

ette fordrer at miljøgifter og slam kan håndteres i merden og at det utvikles logistikk-løsninger og teknologi for håndtering av disse volumene. I dag er det flere

løsninger under utvikling og vi vurderer det som et tidsspørsmål før også avfall fra sjømatnæringen får en kommersiell anvendelse.

Det viktigste bidraget støttemiddelapparatet kan bidra med er å kanalisere mer av støtten til innovasjon som kan forbedre fiskevelferd, styrke biologiforståelsen og reduserer miljøbelastningen på eksisterende infrastruktur. Dette kan føre til at arealer friskmeldes for produksjon og dødeligheten reduseres.

Oppdretterne vil automatisk velge løsninger som gjør at de får beholde og øke antall konsesjoner, samtidig som de øker avkastningen på investert kapital som følge av glad laks som ikke dør i merden.

Hvis myndighetene samtidig skjerper krav til miljø og forbedrer trafikklysordningen slik at anlegg som er bærekraftige kan utnytte arealer som er rødlistet for standard merder håper vi at produksjonsarealene innaskjærs kan friskmeldes/utvides og produksjonsmålene oppnås.

Kjetil H. Rykkje

Kjetil Rykkje

BD Fiskevelferd as

Daglig leder Xymphonic AS